

УДК 378.147:378.18

Наталія Матвєєва, Андрій Савельєв

Одеський національний політехнічний університет, Україна

**СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРНА АДАПТАЦІЙНА
ПРОГРАМА ДЛЯ ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН С
ВРАХУВАННЯМ СУЧАСНИХ РЕАЛІЙ ФОРМУВАННЯ
НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ НА ЕТАПІ ДОВУЗІВСЬКОЇ
МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ**

Natalia Matveeva, Andrei Savieliev

Odessa National Polytechnic University, Odessa, Ukraine

**SOCIAL AND CULTURAL ADAPTATION PROGRAM FOR
FOREIGN CITIZENS WITH ACCOUNT OF MODERN
REALITIES OF FORMING THE EDUCATIONAL PROCESS AT
THE STAGE OF PRE-UNIVERSITY LANGUAGE TRAINING**

У 2001 році на підготовчому факультеті ОНПУ була розроблена і впроваджена Соціально-культурна адаптаційна програма (СКАП) для іноземних громадян на етапі довузівської підготовки.

Від початку програма СКАП складалася з трьох послідовних і взаємодоповнюючих етапів: початкової адаптації до умов проживання і навчання, соціально-культурної адаптації і соціально-професійної адаптації. Для кожного етапу розробниками були сформульовані свої цілі і завдання, за кожним етапом закріплювалися відповідні види культурно-виховної роботи і конкретні заходи. [1]

Багаторічна практика використання СКАП показала поліпшення результатів навчально-виховного процесу та адаптації іноземних учнів. Однак зі зміною термінів приїзду іноземних громадян і формуванням навчальних груп протягом усього осіннього семестру з'явилися труднощі з плануванням загальнофакультетських заходів в рамках поетапного підходу. Крім того, багаторічні спостереження показали, що у кожного студента етапність адаптації має різні часові параметри, що викликає деякі додаткові складності при плануванні культурно-виховних заходів навіть в групах з однаковими термінами формування.

Це стало підставою для більш глибокого вивчення проблематики адаптації іноземних громадян в нових соціально-культурних і освітніх умовах.

Нові спостереження і аналіз показали, що в реальному навчальному процесі в сучасних умовах провести межу між кожним етапом СКАП досить складно. Тим більше складно оцінити ефективність кожного етапу у відриві один від одного без урахування їх взаємодоповнення і взаємопроникнення. Незважаючи на відмінності між усіма видами адаптації, в реальності, переплітаючись між собою, вони виявляються єдиним процесом, який супроводжує різні види діяльності і набуття учням соціального досвіду в незвичних нестандартних ситуаціях, на різних рівнях: мовному, кліматичному, побутовому, комунікативному, психофізіологічному, навчально пізнавальному, інформаційному та ін.

У зв'язку з цим пропонується новий підхід до формування СКАП. Замість послідовного поетапного процесу в рамках всього підготовчого факультету адаптація розглядається як пролонгований на весь час навчання комплексний процес за чотирма основними напрямками.

Адаптація до іншомовного інформаційного простору в новому культурному соціумі і за межами однієї мовної спільноти. Її результатом має стати формування іншомовної інформаційної компетенції і здатності самореалізовуватися в іншомовному навчальній та професійному середовищі [2].

Соціалізація і адаптація, пов'язані з психічними і фізіологічними труднощами на побутовому рівні, перебудовою особистості в нових умовах життєдіяльності, психо-емоційним напруженням, зміною клімату і т.д. Їх результатом має стати формування компетенції саморегулювання і саморозвитку, засвоєння норм і правил поведінки в новому соціумі.

Адаптація до нової навчальної діяльності. Її результатом має стати формування комунікативної і мовної компетенції взаємодії з іншими учасниками в навчально-пізнавальній сфері.

Міжкультурна адаптація, пов'язана з включенням в культуру країни навчання і подоланням відмінностей в діалозі носіїв різних культур. Її результатом має стати формування міжкультурної компетенції.

Для кожного напрямку пропонуються конкретні заходи в рамках, які враховують терміни формування навчальних груп, індивідуальні особливості учнів. Тому поетапність загальнофакультетського планування трансформується в послідовність конкретних заходів для конкретної академічної групи, при цьому в рамках всього підготовчого факультету спостерігається повторюваність багатьох видів заходів.

Практика реалізації нового підходу показує переваги гнучкості і адаптивності в плануванні культурно-виховної роботи, які особливо виразно проявляються, коли процес формування академічних груп займає тривалий час (з 1 вересня по 31 грудня), при цьому кількість груп перевищує 20, а кількість студентів 250 чоловік .

Література

1. Матвеева, Н.М. Социально-культурная адаптационная программа в системе личностно-ориентированного обучения на этапе предвузовской подготовки / Н.М. Матвеева, И.Г. Миракьян // Актуальні питання організації навчання іноземних громадян у технічних вищих навч. закладах. Матеріали конференції. - Тернопіль, 2012. - С. 193- 196.

2. Матвеева, Н.М. Формування іншомовної інформаційної компетенції іноземних учнів на заняттях дисципліни "Країнознавство" /Н.М. Матвеева, А.А. Савельєв/ Проблеми і перспективи мовної підготовки іноземних студентів: матеріали X міжнар. наук.-практ. конференції (1-2 жовтня 2015). - Харків: ХНАДУ, 2015. -С. 445-449.